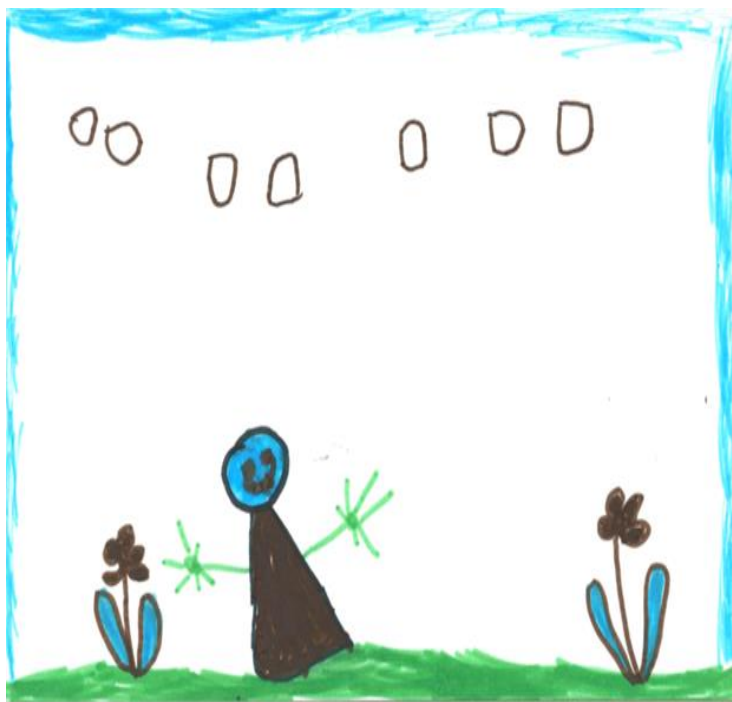

HANDLINGSPLAN
FOR ET
TRYGT OG GODT
BARNEHAGEMILJØ

Barnehagelovens kapittel 8

FORMÅL MED HANDLINGSPLANEN:

**Alle barn i barnehagen har rett til et trygt og godt barnehagemiljø,
som fremmer helse, trivsel, leken og læringen til barna.
Handlingsplanen skal bidra og sikre at retten blir oppfylt.**

INNHOOLD

Innledning.....	3
Barns rettigheter	3
Hva sier barnehageloven	4
Definisjoner.....	5
Psykososialt barnehagemiljø.....	6
Forebygging.....	6
Samarbeid mellom barnehage og hjem.....	6
Hjelpetiltak, oppfølging.....	7
Vennskapsplakat fra Foreldreutvalget i barnehage.....	9
Nettressurser	
Lovverk og sentrale føringer	
Års hjul for arbeidet med inkluderende barnehagemiljø.....	11
Rutiner ved bekymring.....	12
Meldeskjema	
Observasjonslogg	
Individuell plan (IP)	
Referat	
Tiltaksplan	

Illustrasjoner i planen er tegnet av barn i Ajanas – og Lakselv barnehage

INNLEDNING

I perioden 2016 – 2019 deltok kommunale barnehagestyrere, rektorer og oppvekstavdelingen på en nasjonal kompetanse satsing: «Inkluderende barnehage- og skolemiljø». Målet med satsingen var å øke kompetansen i hvordan utvikle og opprettholde gode og trygge skole- og barnehagemiljø.

1.januar 2021 fikk barnehageloven nye bestemmelser om det psykososiale miljøet i barnehagen. Formålet med lovendringen var å gi barnehagene tydeligere regler for hvordan de skal sikre at barnehagen har et trygt og godt miljø for alle barna. Barnehagen er en viktig del av hverdagen for mange barn og barnehagen skal være et sted der de opplever tilhørighet, mestring og trivsel.

De nye reglene har krav om nulltoleranse for krenkelser, og innfører en aktivitetsplikt ved mistanke om at barn ikke har det trygt og godt i barnehagen. Aktivitetsplikten er skjerpet ved mistanke om at noen som jobber i barnehagen krenker barn. Barnehagen skal også forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helse, trivselen, leken og læringen til barna

Tidligere plan for inkluderende barnehagemiljø er nå revidert etter nye bestemmelser i barnehageloven.

I Porsangerbarnehagen:

- skal det arbeides kontinuerlig, langvarig og systematisk med barnas barnehagemiljø
- skal barnehagen og foreldre/foresatte samarbeide om det forebyggende og holdningsskapende arbeidet
- skal alle ansatte i barnehagen vite at det er en plikt til å undersøke, varsle og gripe inn dersom de får kunnskap om eller mistanke om at et barn blir utsatt for krenkende atferd
- skal barnehagen følge opp rutinene i handlingsplanen

Barns rettigheter i barnehagen

(fra udir.no)

- Barnehagen skal være et trygt sted og medvirke til at barn trives
- Barn har rett til omsorg
- Barnehagen skal forebygge krenkelser og mobbing
- Barn skal bli møtt med tillit og respekt
- Barna skal ha voksne rundt seg som er gode rollemodeller
- Barn som blir holdt utenfor leken skal få spesiell oppfølging fra barnehagen. Det samme skal barn som holder andre utenfor i leken
- Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser

BARNEHAGEMILJØ

- Barn har rett til å bli hørt i alt som omhandler dem. Deres meninger skal vektlegges i samsvar med dets alder og modenhet (FNs barnekonvensjon)

Hva sier barnehageloven

§ 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det. Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller. Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering. Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak.

I planen skal det stå:

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- c) når tiltakene skal gjennomføres
- d) hvem som skal gjennomføre tiltakene
- e) når tiltakene skal evalueres

§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren. Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel

utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte. Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

DEFINISJONER

MOBBING

Vi forstår mobbing som sosiale prosesser på avveie (Ingrid Lund, Helgeland & Kovac 2017):

*Mobbing av barn er handlinger fra voksne og /eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i felleskapet og muligheten til medvirkning
(I.Lund et al, 2017)*

Arbeidet med å forebygge mobbing og «utenforskap» starter derfor allerede i barnehagen.

Alle barn og unge har rett til et oppvekst- og læringsmiljø uten mobbing.

FNs Barnekonvensjon slår fast at barn og unge har rett til utvikling, medvirkning, ikke-diskriminerende, omsorg, beskyttelse og selvrealisering. Mobbing svekker disse rettighetene.

Barnehagene i Porsanger skal handle raskt og ta de grep som er nødvendige for at eventuell mobbing opphører. Samarbeid med foreldre står sentralt i det miljøskapende og mobbeforebyggende arbeidet i barnehagene. Aktiv medvirkning og godt samarbeid med foreldre er avgjørende dersom mobbing oppstår.

FORMER FOR MOBBEATFERD I BARNEHAGEN

Mobbing kan være:

- verbal mobbing (si stygge ting, fornærme ...)
- fysisk mobbing (slå, sparke ...)
- utestengelse (et barn holdes utenfor ...)

Små barn kan dytte, bite og slå. Dette er endel av utviklingen til barn, og er ikke nødvendigvis mobbing. Med dersom barnet ditt blir plaget eller ertet, bør du ta opp dette med barnehagen.

Mobbing kan være vanskelig å oppdage og både ansatte og foreldre skal være observant på endringer av barns adferd. Det kan ofte være et tegn på at noe er galt. Ved at hjem og barnehage har et tett samarbeid med god dialog vil det være lettere å fange opp endringer hos barnet.

Eksempler på endret atferd som kan være tegn på at barn blir mobbet:

- barnet vil ikke gå i barnehage
- barnet begynner å tisse på seg etter å ha vært tørr
- endrer spise- og sovevaner
- blir engstelig og redd
- blir oppfarende og fort sint
- blir stille og «usynlig»

BARNEHAGEMILJØ

- nekter å fortelle hva som er galt
- plager yngre barn eller søsken
- blir klengete og søker mer voksenkontakt

PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Et godt psykososialt barnehagemiljø er helt avgjørende for å kunne forebygge mobbing. I barnehagen skal det være et trygt omsorgs – og læringsmiljø. Trygghet i hverdagen gir grunnlag for trivsel, mestring, utvikling og læring.

FOREBYGGING

Alle barn skal få oppleve seg selv som verdifulle. De voksne skal se hvert enkelt barn for den de er, og gi barnet mestringfølelse og et selvbilde om at de er gode nok som de er.

Personalet skal:

- være bevisste i hverdagen og jobbe forebyggende
- lytte til barna og se begge sider
- utføre holdningsarbeid blant de voksne
- være «tett på» barna i lek og aktiviteter
- observere samspill mellom barna og mellom voksne og barn.
- være oppmerksomme på endringer i barns atferd.

Samarbeid med barnehage - hjem

Det er viktig å samarbeide med foreldre/foresatte i arbeidet med det psykososiale miljøet i barnehagen. Det å bli sett, møtt, anerkjent og respektert, innebærer gjensidig forpliktelse mellom barnehage og hjem. Alle barn og foreldre skal oppleve å bli tatt på alvor av personalet. Dette innebærer også at foreldre blir informert om handlingsplanen.

Hvis de kommer med en bekymring om at et barn blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, skal de bli tatt på alvor.

Når foreldre har mistanke om at barnet ikke trives i barnehagen, skal pedagogisk leder bli varslet. Foreldre/foresatte og barnehagen skal samarbeide for å lage gode løsninger til det beste for barnet.

Pedagogisk leder/styrers/eiers ansvar

Pedagogisk leder har ansvar for å sette i gang tiltak for å kartlegge hendelser og situasjoner som påvirker barns trivsel i barnehagen.

Pedagogisk leder og styrer/eier er ansvarlige for å varsle foreldre.

Eier er ansvarlig for å følge opp barnehagens forebyggende arbeid for barnehagemiljø.

Det skal utarbeides en skriftlig plan i hvert enkelt tilfelle.

Personalet plikter å melde fra om de opplever at et barn blir krenket av en voksen.

Personalet skal varsle pedagogisk leder/styrer om de opplever at en kollega eller en foresatt krenker sitt barn.

Hjelpetiltak

Hvis en barnehagemiljøsak er vanskelig å løse, skal foresatte og barnehagen vurdere hjelpetiltak fra eventuelle eksterne samarbeidspartnere. Tidlig innsatsteam i Porsanger er en samarbeidspartner som kan bistå.

Foresatte kan også henvende seg til barnehagemyndigheten i kommunen om de føler de ikke blir tatt på alvor i en sak.

Oppfølging

Det skal være god oppfølging av barn som opplever å bli mobbet i barnehagen. Vi skal ha jevnlig samtaler både med barnet og dets foresatte. Etter første møte med foresatte som omhandler at deres barn blir mobbet i barnehagen, skal det være oppfølgingssamtale senest 14 dager etter det første møtet.

Barnehagen og foresatte skal ha god dialog underveis. Vi skal sammen jobbe for at barnet har det trygt og godt i barnehagen og føler seg inkludert i et fellesskap.

På lik linje med barn som blir mobbet, skal det være god oppfølging av barn som mobber andre barn.

Vi må finne ut hvorfor barnet mobber eller plager andre barn. Har barnet det bra? Det skal gjennomføres jevnlig samtaler både med barnet og dets foresatte. Det skal være god dialog og vi skal sammen finne løsninger.

I barnehagen skal vi ha et inkluderende fellesskap og alle skal ha følelsen av å være betydningsfulle. Det skal være tilstedeværende voksne som skal støtte og inspirere. Barnehagen skal jobbe forebyggende gjennom hele barnehageåret. Til dette arbeidet har barnehagene ulike verktøy og støttelitteratur.

Faglitteratur fra STYD kommunikasjon

- «Barn er budbringere» (en veiviser til psykisk helsefremmende barnehager) og
- «Samarbeid til barnets beste» og
- «Livsmestring i barnehage».
- Venner: 10 bøker for de minste
- Barnestemmen, et pedagogisk hjelpeverktøy til samtaler med barn
- Kroppskort fra Statens barnehus, en håndbok for samtaler med barn om kroppsregler

Nettressurser

[Barnehagemiljø \(udir.no\)](http://udir.no)

[Barnet mitt blir mobba i barnehagen, kva kan eg gjere? \(udir.no\)](http://udir.no)

[Verktøykasse - Dialogmodellen - Dialogmodellen](#)

[FUB - Et nasjonalt utvalg for foreldre med barn i barnehage \(foreldreutvalgene.no\)](http://foreldreutvalgene.no)

Lovverk og sentrale føringer

- FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20.november 1989 (Barnekonvensjonen)
- Lov om barnehager
- *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* av 1. august 2017
- *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager § 12*
- Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager - miljø og helse i barnehagen
- *Barn trivsel – voksnes ansvar. Forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen*
- «*Hele barnet, hele løpet – mobbing i barnehage*» Forskningsrapport fra 2015

Vennskap i barnehagen

Å få en venn og å være en venn er noe av det viktigste i et barns liv. Foreldre og personalet fremmer vennskap mellom små barn.

- **Vennskap:** Hils på og prat med barn og foreldre du møter i barnehagen. Støtt opp under barns vennskap. Vis at du liker barnets venner, prat med dem og inviter dem med på aktiviteter.
- **Rollemodell:** Snakk fordelaktig og positivt om de andre i barnehagen. Vær bevisst at oppfordringer til barnet skal gjenspeiles i din praksis.
- **Følelser for andre:** Tren barnet i å snakke om følelser og om hvordan det oppleves å bli holdt utenfor og forskjellsbehandlet. Oppmuntre barnet til å dele og å være raus.
- **Turtaking:** Oppmuntre barnet til å vente på tur, gi og få og bytte på å bestemme i leken. Lær barnet god konfliktløsning.
- **Fellesarrangement:** Ta initiativ til felles aktiviteter og opplevelser for barn, foreldre og ansatte i barnehagen.
- **Bursdag:** Foreldrene og personalet samarbeider om felles regler for invitasjon til bursdagsselskaper, slik at ingen barn holdes utenfor.
- **Avklaring av roller og forventninger:** Foreldre og personalet samarbeider om hvordan de går fram for å hindre at enkeltbarn

Års hjul for arbeidet med inkluderende barnehagemiljø

	Oppgaver	Tidspunkt	Ansvar
1	Barnehagen gjennomgår handlingsplan med rutiner og skjema med personalet	Ved barnehagestart	Styrer
2	Opplæring og informasjon til alle nyansatte om handlingsplanen	Ved ansettelse	Styrer
3	Foreldre informeres om planen	På oppstartsamtalet med foreldre	Pedagogisk leder
4	Barnehagens planer og tiltak for forebyggende og holdningsskapende arbeid er sentralt i barnehagehverdagen	Løpende	Styrer
5	Barnehagen evaluerer forebyggende arbeid hvert år Evaluering og revidering foretas i ledergruppa, personalmøte og foreldrerådet	Hver vår	Styrer

Rutiner ved bekymring

1. Skjema «Melding om mobbing/utestengning og krenkende atferd i barnehagen», fylles ut når barnehagen mottar en bekymring

Undersøkelser og observasjon settes i gang umiddelbart dersom det kommer fram at et barn ikke har det bra

2. Det innkalles til møte når barnehagen mottar melding

Samtaler med foreldrene til barnet som opplever seg krenket. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres

Samtale med foreldrene til barnet som krenker. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres

3. Skjema «referat -mobbing/utestenging/ krenkende atferd fylles ut

4. «Individuell plan (IP)» fylles ut med foresatte på første møtet

«Tiltaksplan» kan brukes som vedlegg til Individuell plan

5. Det føres «observasjonslogg» i tiden frem til oppfølgingssamtale

6. Det innkalles til oppfølgingssamtale med foresatte innen 14 dager. Punktet «evaluering» i individuell plan fylles ut under oppfølgingssamtalen

Melding om mobbing/utestengning og krenkende atferd i barnehagen

Barnehagens navn		
Bekymring ble meldt av:		Dato for melding:
Bekymring ble meldt til:		
Hvem gjelder det	Navn	
Hva dreier bekymringen seg om? <i>(Eks: utestenging, blir ikke akseptert, negative kommentarer...)</i>		
Hvordan ble bekymringen oppdaget?		
Annen informasjon		

Observasjonslogg			
Hva har jeg sett/hørt?	Hvem gjelder observasjonen?	Når	Signatur

INDIVIDUELL PLAN - MAL

DELTAKERE I PLANEN:

ANSVARLIG FOR PLANEN:

VARIGHET:

MÅL MED PLANEN:

TILTAK:

HVORDAN GJENNOMFØRE?

Hvem skal gjøre hva?

BARNEHAGE:

FORESATTE:

REFERAT – MOBBING / UTESTENGING /KRENKENDE ATFERD I BARNEHAGEN

Møtedato:

Til stedet på møtet:

Hva saken gjelder

Tiltak (se individuell plan)

Ansvar

Dato for neste oppfølgingsmøte _____

Tiltaksplan		
Mål med tiltaket		
Beskriv tiltaket/tiltakene		
Hvem har ansvar for gjennomføring		
Varighet		
Evaluerings – tidspunkt og form hvem		
Dato/underskrift		